

Byrådssekretariatet

Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf.: 7376 7676
www.aabenraa.dk

Dato: 04-12-2017
Sagsnr.: 17/38198

Kontakt: Ditte Lundgaard Jakobsen
Direkte tlf.: 7376 7356
E-mail: dlj@aabenaar.dk

Udtalelse til Folketingets Ombudsmand

Folketingets Ombudsmand har den 28. november 2017 henvendt sig til Aabenraa Kommune og anmodet om en udtalelse om kommunens fortolkning og anvendelse af afsnittet om ytringsfrihed i kommunens kommunikationspolitik.

Indledningsvist bemærkes, at Folketingets Ombudsmands henvendelse hilses velkommen og er forudsigelig, efter den omtale spørgsmålet har fået i pressen i løbet af den seneste tid. Det giver en mulighed for at nuancere den lidt skæve vinkel, sagen har fået i pressen. Grundlæggende er det vores overbevisning, at kommunens kommunikationspolitik er i overensstemmelse med reglerne om ytringsfrihed og justitsministeriets vejledning om offentlig ansattes ytringsfrihed, hvilket blandt andet begrundes i, at Folketingets Ombudsmand allerede af to omgange har forholdt sig til kommunikationspolitikken.

Før selve redegørelsen er det nyttigt at knytte en række kommentarer i forhold til baggrunden for og processen med den nuværende kommunikationspolitik. Den nuværende kommunikationspolitik blev vedtaget den 30. november 2016. Den blev vedtaget af et flertal på 29 ud af 31 medlemmer, og den afløste en ca. 5 år gammel kommunikationspolitik. Baggrunden for justeringen var et ønske om at indarbejde den vedtagne planstrategi, som blev vedtaget på samme byrådsmøde. Kommunikationspolitikken tager sit afsæt i vores værdibaserede tilgang.

Kommunikationspolitikken slår fast, at ansatte naturligvis kan udtale sig om alt, når de indenfor lovgivningens rammer gør det på egne vegne, eller som det står i kommunikationspolitikken som privat person. Alle kan også udtale sig til pressen på myndighedens vegne, eller som der i kommunikationspolitikken står på Aabenraa Kommunes vegne, når det vedrører faktuelle forhold indenfor eget fagområde. I sådanne tilfælde skal det ske på en loyal måde.

Der er tale om et bevidst valg, når vores kommunikationspolitik giver ansatte adgang til at udtale sig på myndighedens vegne. Det skal blandt andet ses i lyset af ønsket om at understøtte en demokratisk dialog på et oplyst grundlag. Det fordrer imidlertid også, at der er behov for at vejlede medarbejdere om, hvornår de kan ytre sig på

myndighedens vegne, og hvornår de skal præcisere, at de gør det som privatperson/på egne vegne. Samtidig var der også et ønske om, at det for medarbejdere blev acceptabelt at kunne undlade at udtale sig.

Før politikken blev vedtaget, har den naturligvis været genstand for en behandling i det øverste MED-organ, HMU. De havde ingen kommentarer til forslaget. Efterfølgende har HMU med baggrund i den seneste tids debat i medierne haft en drøftelse af kommunikationspolitikken. Hovedbudskabet herfra er, at der er opbakning til den nuværende kommunikationspolitik, referatet er vedlagt.

Der er imidlertid enighed i HMU om, at det vil være hensigtsmæssigt at øge formidlingsindsatsen i forhold til kommunikationspolitikken, herunder at give nogle konkrete eksempler på, hvad man kan, og hvad man ikke kan. Det er også i dette lys, at der er udarbejdet en artikel til personalebladet, *Aabne linjer*, som distribueres til vores ca. 4.500 ansatte, jf. vedlagte.

Vi imødeser en hurtig udtalelse fra Folketingets Ombudsmand, så vi har mulighed for hurtigt at kunne imødekomme eventuelle misforståelser og indarbejde udtalesen i den ovennævnte ekstra formidlingsindsats.

Redegørelsesdelen

Folketingets Ombudsmand har rejst følgende spørgsmål:

- A. Om en medarbejder må deltage i den offentlige debat og fremsætte personlige meninger og synspunkter, herunder udtale sig kritisk om sin arbejdsplads og ledelsens politiske beslutninger og om emner, der vedrører den pågældendes eget arbejdsområde.
- B. Om en medarbejder, der forholder sig kritisk over for sin arbejdsplads skal fremsætte sin kritik internt, inden den pågældende fremsætter kritikken offentligt.
- C. Hvad kommunen forstår ved, at en medarbejder må udtale sig "på egne vegne", herunder om på "egne vegne" skal forstås således, at medarbejderne kun må ytre sig kritisk om sin arbejdsplads i private sammenhænge.
- D. Om kommunen finder, at en medarbejder har ret til at ytre sig på egne vegne, f.eks. i frokostpausen eller andre pauser.
- E. Om offentlig ansattes ytringsfrihed kan begrænses med henvisning til en loyalitetsforpligtigelse mellem en ansat og dennes arbejdsplads.

Endvidere anmoder Folketingets Ombudsmand om kommunens vurdering af, om kommunens indkaldelse af ansatte til samtale i anledning af deres ytringer om bl.a. flytning af Fjordskolen er i overensstemmelse med de regler og principper, der gælder for offentlig ansattes ytringsfrihed.

Endelig anmoder Folketingets Ombudsmand om at modtage oplysninger om de ytringer, som har medført, at kommunen har indkaldt de pågældende medarbejdere til samtale samt kopi af dokumenter i forbindelse med disse samtaler.

Kommunens redegørelse

Besvarelse af spørgsmålene A-E

Som det fremgår af Aabenraa Kommunes kommunikationspolitik, må ansatte, der udtaler sig som privat person, naturligvis give udtryk for sine private holdninger, herunder kritik af sin arbejdsplads i medierne mm., så længe man ikke bryder sin tavshedspligt.

Kommunen har hverken praksis eller procedure for, at kritik skal rejses internt før en ansat kan udtale sig offentligt som privat person.

Som det også fremgår af kommunens kommunikationspolitik, så henvises der til at man gerne må udtale sig i medierne. Derfor forstås på "egne vegne" ikke som begrænset til alene at være i private sammenhænge, eller fysisk begrænset til at være uden for arbejdspladsen/udenfor arbejdstiden. Beskrivelsen i kommunikationspolitikken er rettet mod at udtalelsen sker som privat person, og ikke hvor eller hvornår udtalelsen gives.

Med begrebet "egne vegne" sondres alene mellem den situation, hvor man som ansat udtaler sig på myndighedens vegne eller som privat person. Udtaler man sig som ansat på myndighedens vegne, er der en forventning om, at man omtaler beslutninger der er truffet i Aabenraa Kommune loyalt. Loyalitetsforpligtelsen er ikke i kommunikationspolitikken ment som en begrænsning af en ansats ytringer som privatperson. Dog med den begrænsning, som også følger af justitsministeriets vejledning, at man som ansat ej heller på private/egne vegne kan fremsætte åbenbart urigtige oplysninger om væsentlige forhold inden for eget arbejdsområde.

Denne forskel mellem at udtale sig som privatperson og som ansat på myndighedens vegne er indarbejdet i Aabenraa Kommunes kommunikationspolitik.

Baggrund for indkaldelse til samtaler

I Aabenraa Kommune er kompetencen til at udtale sig om faktuelle forhold delegeret til alle udførende medarbejdere. Alle ansatte har således mulighed for at udtale sig om faktuelle forhold inden for eget arbejdsområde på myndighedens vegne. Der er dog en særlig passus om krisekommunikation, som imidlertid aldrig har været bragt i anvendelse.

På grund af denne udstrakte delegation til at udtale sig på myndighedens vegne påhviler der medarbejderne en særlig forpligtelse til at tydeliggøre, hvornår de udtaler

sig som privatpersoner, og hvornår de udtaler sig som ansatte på vegne af myndigheden.

Der har været afholdt flere samtaler med medarbejdere, dog med forskellige afsæt. I bilag 1 fremgår de enkelte samtaler mere detaljeret, og nedenstående er derfor en opsamling.

I ét tilfælde er to tillidsrepræsentanter indkaldt til et dialogmøde, fordi de har fremsat åbenbart urigtige oplysninger om væsentlige forhold inden for eget arbejdsområde, jf. vejledningens side 14¹.

I to tilfælde er medarbejdere indkaldt til vejledende medarbejdersamtale, fordi det har været uklart, om de udtalte sig på egne vegne eller på myndighedens vegne. Hensigten har ikke været at begrænse ytringsfriheden for de pågældende, men alene at vejlede om forpligtelsen til at præcisere, at man udtaler sig på egne vegne, jf. vejledningen side 10².

Der er ikke i nogle af tilfældene givet tjenstlige sanktioner. Samtalerne har alene haft vejledende karakter.

I tilfælde, hvor det har været tydeligt, at den ansatte udtalte sig på egne vegne, finder Aabenraa Kommune ikke kommunens kommunikationspolitik overtrådt.

Kommunens vurdering

Det er derfor Aabenraa Kommunes opfattelse, at både kommunikationspolitikken og de konkrete samtaler ikke har tilsidesat de ansattes ytringsfrihed. Begrundelsen herfor er, at kommunikationspolitikken ikke sætter begrænsninger for, hvad en ansat udtaler sig om som privat person og ej heller, hvor og hvornår den ansatte må udtale sig.

I forhold til de konkrete samtaler er der givet vejledning til de ansatte om, hvordan de sikrer sig, at det fremgår, at de udtaler sig på egne vegne samt en opfølgning på, at man som ansat ikke kan ytre sig med urigtige oplysninger inden for eget arbejdsområde. Dette mener kommunen ikke er i strid med offentlige ansattes ytringsfrihed.

Giver ovenstående anledning til spørgsmål, er I velkomne til at kontakte sekretariatschef Ditte Lundgaard Jakobsen, e-mail: dlj@aabenra.dk. Tlf: 73767356

Venlig hilsen

1

http://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2016/vejledning_om_offentligt_ansattes_ytringsfrihed.pdf

2

http://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2016/vejledning_om_offentligt_ansattes_ytringsfrihed.pdf

Tom Ahmt
kommunaldirektør